

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

มนุษย์มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งที่มนุษย์เข้าร่วมกิจกรรมจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เกิดขึ้น สภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ ย่อมเหมาะสมต่อพฤติกรรมบางอย่างและไม่เหมาะสมกับบางพฤติกรรม เมื่อสภาพแวดล้อมไม่มีความเหมาะสม มนุษย์ย่อมปรับพฤติกรรมหรือปรับปรุงและคัดแปลงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมก่อบทภาวะภายนอกอาคารของเคหะชุมชนมักกะสัน จึงเป็นการศึกษาถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของสภาพแวดล้อมก่อบทภาวะต่อพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้ เคหะชุมชนมักกะสัน เป็นเคหะชุมชนที่แตกค่างไปจากเคหะชุมชนทั่ว ๆ ไปในกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เคหะชุมชนแห่งนี้เป็นเคหะชุมชนประเภทสวัสดิการใจกลาง เมืองหลวงที่สร้างมานานกว่า 30 ปี และตั้งอยู่ติดกับสถาบันที่ทำงาน เคหะชุมชนนี้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นมูลฐานพร้อมอยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้มีฐานะทางสังคมที่ไม่แตกต่างกันมาก เนื่องจากบริเวณที่พักอาศัยถูกถนนใหญ่แบ่งแยกออกจากกัน พื้นที่พักอาศัยบางบริเวณของเคหะชุมชนถูกขุดรื้อจากชุมชนแออัดเสื่อมโทรม (สลัม) ยังผลให้มีความหนาแน่นสูงและหลุกหลานเป็นอย่างมาก จากลักษณะค่าง ๆ ดังกล่าวประกอบกับพื้นที่ในบางบริเวณ เช่น ถนนภายในชุมชนเกิดเป็นบริเวณตลาดสดและเป็นบริเวณสันหนากการค่าง ๆ แม้จะติดกับประโยชน์ใช้สอยก็ตาม ในทำนองเดียวกันพื้นที่ในบางบริเวณก็ถูกละทิ้งไม่มีกิจกรรมใด ๆ เกิดขึ้น จึงเป็น

ลา เหตุที่เข้าสนใจในการศึกษาถึงพฤติกรรม ของผู้อยู่อาศัยใน เคหะชุมชนแห่งนี้

การศึกษาพฤติกรรม ของผู้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร เป็นการศึกษาที่นำเอาข้อมูลด้านพฤติกรรมมนุษย์ เข้ามาเกี่ยวข้องกับ ในการประเมินผลความ เหมาะสมต่อประโยชน์ใช้สอยและเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคารของ เคหะชุมชนแห่งนี้ ให้มีความ เหมาะสมต่อการใช้สอยยิ่งขึ้น พฤติกรรมที่ทำการศึกษาได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ การใช้พื้นที่ ความคิดเห็นและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคารของ เคหะชุมชน ซึ่งสามารถสรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลของการศึกษา

ผลของการศึกษาได้ชี้ให้เห็นสาเหตุต่าง ๆ ทางสภาพแวดล้อมกายภาพและ โครงสร้างสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรม ของผู้อยู่อาศัย ใน เคหะชุมชนแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนว เหตุผลของการศึกษา

การรับรู้สภาพแวดล้อม พฤติกรรมการรับรู้สภาพแวดล้อมกายภาพของผู้อยู่อาศัย กลุ่มพนักงานชั้น จีควาและคนงานในแต่ละ เขตไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากกลุ่มผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ เป็นผู้ใช้ในกลุ่มสังคมแบบเดียวกัน อยู่ใน สภาพแวดล้อมเดียวกัน กล่าวคือ การรับรู้ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้น จีควา และคนงานส่วนมากจะรู้จักสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในบริเวณ เคหะชุมชนของตนทั่ว ห้างบริเวณ เคหะชุมชน คือ ครอบคลุมพื้นที่โดยประมาณ 124 ไร่ โดยที่ผู้อยู่อาศัยจะรับรู้ บริเวณสถานที่หรืออาคารจากกิจกรรมที่ปรากฏ หรือได้เข้าร่วม ในกิจกรรมนั้น ๆ และจะรู้จักดีกว่าบริเวณสถานที่ หรืออาคารที่ไม่ได้หรือไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ผู้อยู่อาศัยส่วนมากจะรู้จักโรงพยาบาลรถไฟ

ตลาดเช้า วัดมัทกะสัน โรงงานมัทกะสัน โรงเรียนวัดศิขิงสงสาราม โรงเรียนมัทกะสันพิทยาศาสตร์ และตลาดเป็นมากกว่าบึงหรือบ่อปลา บ้านพักสารวัตร บ้านพักนายแพทย์และบ้านพักพยาบาล สำหรับตลาดเช้าและตลาดเย็น ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยรับรู้อาสาสมัครจากกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นที่ถนนภายในชุมชนในเขตที่ 1 และเขตที่ 4 โดยที่อยู่อาศัยรับรู้อาสาสมัครนี้ว่าเป็นตลาดมากกว่าความเป็นถนนภายในชุมชน การรับรู้กิจกรรมดังกล่าวจึงกลายเป็นการรับรู้สัญลักษณ์พื้นที่ (Symbolic Space) บริเวณดังกล่าวนี้ไปคล้ายคลึงกับการรับรู้กิจกรรมการเล่นบาสเกตบอลของผู้อยู่อาศัยใน Raleigh North Carolina ที่ยอมรับบริเวณ Roanoke Park เป็นบริเวณที่เล่นบาสเกตบอล จากผลของการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในกลุ่มพนักงานชั้นจึกว่าและคนงานที่เข้าร่วมกิจกรรมในบริเวณตลาดเช้า และตลาดเย็น ผู้อยู่อาศัยมีทัศนคติที่พอใจพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้ (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) แมวว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้พื้นที่บริเวณทั้งสองนี้จะถูกรบกวนจากการสัญจรไปมาของรถและคนที่ยานไปมาในชุมชนก็ตาม เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในระยะทางเดินที่ไกลที่สุด 400 เมตร และประกอบกับนักข่าวตามบริเวณตลาดสดที่เหมาะสมสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สอยของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ พื้นที่บริเวณนี้จึงกลายเป็นพื้นที่ที่สนองความพอใจของความคงการร้านค้าสุดทางกายภาพ (Usable Space) และบริเวณตลาดเช้ายังเป็นพื้นที่ภายนอกอาคาร บริเวณเคี้ยวที่ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขต มีความคิดเห็นเหมือนกันว่าเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการค้าขายหรือตลาดสดมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ในเคหะชุมชนแห่งนี้ ด้วยเหตุนี้บางบริเวณที่สามารถใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ จึงเป็นที่รับรู้กันมากในกลุ่มพนักงานชั้นจึกว่าและคนงาน โดยมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก

¹Randolph T. Hester, Jr. Neighborhood space. (Pennsylvania : Dowden Hutchinson and Ross inc., 1975), pp.58-60

จึงถือได้ว่าบริเวณตลาดเช้าและบริเวณตลาดเป็นมีลักษณะของศูนย์กลางของชุมชนอีกประเภทหนึ่ง เพราะบริเวณตลาดดังกล่าวนี้จะเป็นบริเวณที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ของผู้ซื้อกับผู้ขาย การพบปะพูดคุยกับเพื่อน ๆ เลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ เพื่อความพอใจ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสื่อกลางของการสื่อสาร (Communication Media) ในสังคมมนุษย์ ซึ่งจะพบได้ในบริเวณศูนย์กลางชุมชนหรือบริเวณตลาด (Market Place) มากที่สุด

จากการที่ผู้อยู่อาศัยในทุกเขตหรือสภาพแวดล้อมทางภาพต่าง ๆ ของเคหะชุมชนไม่แตกต่างกัน และหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ใดทั่วทั้งบริเวณเคหะชุมชนจึงเป็นที่ยืนยันได้ว่าผู้อยู่อาศัยในแต่ละเขตได้มีการติดต่อไปมาหาสู่กัน และไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในเขตพักอาศัยที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ มากกว่าในเขตของตน แม้ว่าจะมีอุปสรรคจากการถูกถนนทั้ง 3 แฉกแยกก็ตาม ลักษณะเช่นนี้ตรงกับการศึกษาของ Lee, Tagg และ Abbot ที่ทำการศึกษาดังผลระยะแรกของถนนหลวงที่ศึกษานชุมชน Chiswick พวกเขาพบว่าถนนไม่มีผลให้ชุมชนถูกตัดขาด เพราะผู้อยู่อาศัยในแต่ละฝั่งยังคงไปมาหากัน และอาณาบริเวณของการบริการของผู้อยู่อาศัยในแต่ละฝั่งถนนยังล้าไปอยู่ในฝั่งอื่น ๆ อีกด้วย การติดต่อกันของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนมักกระสันดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี คือ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีการติดต่อระหว่างกันเป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในเคหะชุมชนของ Warner ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดได้จากผู้อยู่อาศัยมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มี

¹D.T. Herbert and R.J. Johnston. Social Areas in Cities: Processes Patterns and Problems. (London: John Wiley & Son, Ltd., 1978), pp.273-275.

ความสัมพันธ์ทางสังคมก็ และมีความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน¹

ลักษณะการรับรู้ถึงกล่าวชี้ให้เห็นว่า คณะชุมชนมักกะสันมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี จากการเข้าร่วมในกิจกรรมภายนอกอาคารที่ต่าง เขตกัน จึงเป็นไปได้ที่ควรพิจารณาปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพให้มีความสนับสนุนการติดต่อกันระหว่าง เขตและ เสริมสร้างพื้นที่กิจกรรมในแต่ละ เขตให้เพิ่มขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้ยิ่งขึ้นอีก

ทัศนคติที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทัศนคติของผู้อยู่อาศัยกลุ่มพนักงานชั้น-
 จักรวาและพนักงานที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพของ คณะชุมชนนั้น ๆ ผู้อยู่อาศัยทั้ง
 4 เขต มีความรู้สึกค่อนข้างชอบ คณะชุมชนของตน (ค่าเฉลี่ยมัธยัม เลขคณิตใน
 มาตราชอบ-ไม่ชอบของ เขต 1 $\bar{X} = 3.32$ SD. = 1.176 เขตที่ 2 $\bar{X} = 3.40$
 SD. = 1.322 เขตที่ 3 $\bar{X} = 3.41$ SD. = 1.371 เขตที่ 4 $\bar{X} = 3.12$
 SD. = 1.201) เนื่องมาจากบริเวณที่พักอาศัยอยู่ใจกลาง เมือง ใกล้สถานที่ทำงาน
 มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพียงพอ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มที่ดี
 นั้นเอง แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมกายภาพในแต่ละ เขตมีความทรุดโทรม ประ-
 ชากรุกลุกลาน เขตที่พักอาศัยถูกแบ่งแยกออกจากกันนี้เอง ที่มีผลต่อความรู้สึกของ
 ผู้อยู่อาศัยในแต่ละ เขตในแง่ต่างกันไปดังนี้

1. ทัศนคติในเรื่องของขนาดพื้นที่พักอาศัยของแต่ละ เขตนั้นผู้อยู่อาศัย
 ในทุกเขตมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับขนาดพื้นที่อยู่อาศัยของ เขตตน โดยเฉพาะผู้อยู่
 อาศัยในเขตที่ 4 (พื้นที่เฉพาะส่วนพักอาศัยของ เขตนี้คือ 8.27 ไร่) มีความรู้สึก
 ว่าเขตที่พักอาศัยของตนเล็กไปสำหรับผู้อยู่อาศัยขนาด 1,195 คน เพราะผู้อยู่

¹Christopher J. Smith. "Neighbourhood Effects on Mental Health" in Geography and the Urban Environment: Progress in Research and Application, Vol. 3 ed. D.T. Herbert and R.J. Johnston, (New York: John Wiley & Sons, 1980), pp.364-409.

อาศัยใน เขตนี้มีความรู้สึกว่ เขตคนมีความแออัดมากและพลุกพล่าน มากกว่า ความรู้สึกของผู้อยู่อาศัยในมาตรา เค็ดัดนี้ของผู้อยู่อาศัยใน เขตอื่น ๆ ทั้งนี้ เป็นเพราะ เขตที่ 4 มีความหนาแน่นมากกว่าทุก ๆ เขต (ความหนาแน่นรวม ของ เขตที่ 4 คือ 144.49 คนต่อไร่) และมีชุมชนแออัด (สลัม) บุกรุกถึง 2 บริเวณ ประกอบกับพื้นที่ใน เขตนี้ถูกใช้ เป็นบริเวณตลาดสด (ตลาด เซา) และมี องค์ประกอบมากกว่า เขตอื่น ๆ นั้นเอง เมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกในมาตรา ทาง ๆ ใน เรื่องของขนาดพื้นที่ของแต่ละ เขตแล้ว เขตที่ 2 มีความรู้สึกที่แออัด และพลุกพล่านน้อยกว่า เขตอื่น ๆ แม้ว่าความหนาแน่นของผู้อยู่อาศัยใน เขตนี้จะ มากกว่า เขตที่ 1 ก็ตาม (ความหนาแน่นรวมของ เขตที่ 2 เป็น 114.90 คน ต่อไร่ ส่วนความหนาแน่นรวมของ เขตที่ 1 เป็น 101.84 คนต่อไร่) เขตนี้ เป็น เช่นนี้ก็เพราะใน เขตที่ 2 ไม่มีกิจกรรมหลักที่ไ้ขึ้นที่ภายนอกอาคารใด ๆ นอก จากกิจกรรมที่เกี่ยวกับบ้านพักอาศัย (Home Based) เท่านั้น และเป็น เขตพัก อาศัยที่ไม่มีชุมชนแออัด (สลัม) บุกรุกบริเวณที่พักอาศัย จึง เป็นไปได้ที่ควรพิจารณา ปรับปรุงพื้นที่พักอาศัยให้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะใน เขตที่ 4 และพิจารณาปรับปรุง บริเวณกิจกรรมหลักทาง ๆ ให้ดีและเหมาะสม เพื่อลดความรู้สึกพลุกพล่านให้น้อยลง ภาย

2. หัดนคติในเรื่องของการแบ่งแยกนั้น ผู้อยู่อาศัยใน เขตที่ 3 มี ความรู้สึกว่ เขตของคนแบ่งแยกจาก เขตอื่น ๆ มาก เนื่องจาก เขตที่พักอาศัย ที่ 3 อยู่ในตำแหน่งที่ไกลกว่า เขตอื่น ๆ คัดชิดกับ เขตอื่น ๆ ไ้ล้ามาก นอก จากเขตพักอาศัยที่ 4 ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้น และยังไม่มีการรวมหลักทางสังคม ใด ๆ ที่ช่วยเสริมให้เกิดการติดต่อกันระหว่าง เขตเกิดขึ้นใน เขตนี้เลย แม้กระทั่ง ตลาดเก่า ซึ่งอยู่ใน เขตนี้ก็ยังกลายเป็นชอชมรดแออัดไป จากลักษณะนี้ บอมชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของถนนที่แบ่งแยก เขตที่พักอาศัยออกจากกันว่ามีผลต่อการ ติดต่อกันระหว่าง เขต เช่นกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุง เส้นทาง การสัญจร

กิดต่อระหว่างเขตใหนี่อื่น สคบปัญหาความรู้สึกแบ่งแยกลง เพิ่มความสะดวกใน การกิดต่อระหว่างเขตใหนี่มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้อยู่อาศัยในเขตที่ 2 และ 3

3. ทศนคติในเรื่องทางสังคมนั้น ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขตคางก็มีความ รู้สึกว่าเพื่อนบ้านมีความ เป็นมิตรกั ซึ่ง เป็นขอสนับสนุนที่ เคนจึคยั้งขึ้นวามูที่อยู่ อาศัยที่มีฐานะที่ไมแแตกคางกัน ท่างานในโรงงานมักทะสนั เชน เกี่ยวกักับ โครง สรวงทางสังคม เหมือนกัน ยอมมีความไกลจึคกักันและพึงพากาศัยกันไค้ แมวว่า เพื่อนบ้านจะ เป็นมิตร และพึงพากักันไค้กัคคาม ปรากฏวามู้อยู่อาศัยในเขตที่ 3 และ 4 มีความรู้สึกวาม ในเขตหักอาศัยของกนไมมีความปลอดภัยในการครองชีวิตและ ทรึพหับสินมาก ทั้งนี้ เป็น เพราะ เขตที่หักอาศัยคังกลาวมีบริ เวณชุมชนแออึค (สลัม) บุกรุกอยู่ใน เขตที่หักอาศัยของ เขา เหลานั้น โดย เฉพาะในเขตที่ 4 บริ เวณสลัม อูตุง เป็นแหล่งมิจจอาชีพที่ เป็นที่รึจกของผู้อยู่อาศัยในทุก เขตวาม เป็นแหล่งคางประ เวณ และบาศะพึคกัที่ เปคิ เณยและทาทายบกฏหมาย เป็นอย่างมาก จากลักษณะคังกลาว พอจะสรุปไค้วามูชุมชนแออึค (สลัม) เป็นค้วการของความไมปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยใน เคนหะชุมชนแห่งนี้ เพราะผู้อยู่อาศัยในเขตอื่น ๆ ที่ไมมีสลัมบุกรุก (เขตที่ 1 และเขตที่ 2) มีความรู้สึกวาม เขตของกนคองขางปลอดภัย ซึ่งคางจากเขตที่ 3 และ 4 มากที่ เคียว จึงมีความ เป็นไปไค้ที่ จะพึจจาวนการแก้ปัญหาความไมปลอดภัย คังกลาวในมีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นกวาที่ เป็นอยุ่ เคนไมว่าจะ เป็นการ แก้ปัญหาที่ กน เหนุ (การรึอล่างสลัมออกจาง เขตที่หักอาศัยของ เคนหะชุมชนแห่งนี้) หรือกการ แก้ปัญหาโดยิไซร ระบบการปองกันก็คคาม (การมีเวรยามรักษาความปลอดภัย เป็นกน)

4. ทศนคติในเรื่องของสรวงวะแวกคองคางๆ ที่มีผลกระทบคองผู้อยู่อาศัยในแกละ เขตนั้นก็คคือ ความอึคกัคจางเสียงรยคางคาง ๆ จากคณนที่แบ่งแยก เขตที่หักอาศัย และความสคปรกจางการจางการคคแลรึคหาความสละอาก และที่หึง ชยะที่คึประคอบกับบางบริ เวณมึคจกร รมหลัคที่ เอื้ออำนวยให้เกคความสคปรกเพิ่ม มากขึ้นก็คคือ คลาค เขาและคลาค เป็น เป็นที่นาศัง เคความู้อยู่อาศัยในเขตที่ 2

จะมีความรู้สึกว่าการช่างอีกดีและค่อนข้างสกปรก ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดีกว่าเขตอื่น ๆ ในเขตชุมชนแห่งนี้ และมีความเป็นไปได้ที่เขตที่หลักอาศัยเขต 2 นี้ ไม่มีกิจกรรมหลักภายนอกอาคารเลย ขนาดประชากรไม่มากเกินไป (เขตที่ 2 มีประชากร 691 คน) และลักษณะที่กินสัมพันธ์กับถนนเพชรบุรีชั้นจึงได้รับผลกระทบดังกล่าวน้อยกว่าเขตอื่น ๆ นั่นเอง จึงมีความเป็นไปได้ว่าควรนำลักษณะทางกายภาพต่าง ๆ ของเขตที่ 2 นี้ไปพิจารณาปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเขตชุมชน และเขตที่หลักอาศัยอื่น ๆ ให้มีความเหมาะสมขึ้นกว่าที่เป็นอยู่จากความเหมาะสมของเขตที่ 2 นี้ และเพิ่มการดูแลรักษาความสะอาด เพิ่มค่าแห่งที่เพระะโยนก็และมิกซิคกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

พฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ภายนอกอาคาร ของผู้อยู่อาศัยในเขตชุมชนแห่งนี้ ปรากฏว่าผู้อยู่อาศัยมาใช้พื้นที่ว่างประจำ 2 บริเวณ คือ บริเวณตลาดเช้าและบริเวณตลาดเย็น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปของผู้อยู่อาศัยกลุ่มนี้ว่าพื้นที่ถนนภายในชุมชนใน 2 เขต (เขตที่ 1 และเขตที่ 4) ถูกใช้เป็นบริเวณตลาดดังกล่าว กิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ก็คือกิจกรรมการค้าขาย นอกเหนือจากการสัญจรไปมาและการค้าขายแล้ว ปรากฏว่ามีกิจกรรมสันทนาการและการพักผ่อนทางสังคมต่าง ๆ บริเวณทั้ง 2 จึงถือเป็นศูนย์กลางของชุมชนในอีกลักษณะหนึ่ง คือ บริเวณตลาด (Market Place) เพราะมีการพักผ่อนทางสังคมต่าง ๆ และมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ระหว่างผู้อยู่อาศัยต่างเขตอีกด้วย ค่าแห่งของบริเวณตลาดทั้ง 2 นี้ว่าอยู่ในตำแหน่งศูนย์กลางของชุมชน กล่าวคือ ตั้งอยู่ในระยะทางเดินไกลสุดไม่เกิน 400 เมตร กิจกรรมทั้ง 2 นี้ใช้พื้นที่ถนนที่เป็นเส้นทางสัญจรไปมายังสถานที่ทำงานของ 4 เขต ผู้อยู่อาศัยมีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ไม่ไกลจากบริเวณบ้านพักมากเกินไป มีความสะดวก เหมาะสม และปลอดภัยในการมาใช้บริเวณดังกล่าว อีกประการหนึ่งที่บริเวณทั้งสองนี้มีความเหมาะสมคือกิจกรรมการค้าขาย (ตลาดสดเช้าและตลาด

อาหารสำเร็จรูป) ก็คือ บริเวณทั้งสองมีไฟฟ้าถนนที่เอื้ออำนวยในการใช้สอยพื้นที่ เพราะตลาดเช่าใช้พื้นที่บริเวณดังกล่าวในตอนเช้าตรู่ และตลาดเย็นใช้บริเวณดังกล่าวในช่วงบ่ายถึงพลบค่ำ ถึงแม้ว่าสภาพกายภาพจะไม่เอื้ออำนวยโดยตรงก็ตาม แต่ผู้อยู่อาศัยพยายามปรับพฤติกรรม โดยใช้พื้นที่ริม ๆ ถนนและบริเวณที่มีไฟฟ้าส่องสว่าง เพียงพอก่อการประกอบกิจกรรมได้ สภาพแวดล้อมกายภาพของ 2 บริเวณนี้จึงเป็นบริเวณที่สนองความต้องการพื้นฐานสำหรับกิจกรรมและยังสนองความพอใจขั้นพื้นฐานของผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนแห่งนี้ บริเวณทั้ง 2 จึงเป็นบริเวณที่มีความเหมาะสมในชั้นพื้นฐานของการใช้สอย ในเรื่องรองลงมาพื้นที่ประกอบกิจกรรมนั้นผู้อยู่อาศัย (ผู้ใช้) มีความรู้สึกว่าพื้นที่บริเวณตลาดเช่าซึ่งเป็นถนนหักศอกยาว 80 เมตร มีขนาดเล็กเกินไปสำหรับกิจกรรมดังกล่าว (พื้นที่บริเวณนี้ประมาณ 1,440 ตารางเมตร) ส่วนพื้นที่บริเวณตลาดเย็นซึ่งเป็นถนนยาวโดยตลอด กล่าวคือมีความยาวตลอดสาย 200 เมตร ผู้อยู่อาศัย (ผู้ใช้) มีความรู้สึกว่าพื้นที่บริเวณนี้ใหญ่ เนื่องจากความยาวที่สอดคล้องกับกิจกรรมการค้าขายนั่นเอง เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัย (ผู้ใช้) มากยิ่งขึ้น จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่บริเวณตลาดเช่าให้เพียงพอและปรับปรุงความสะดวกสบายและความเหมาะสมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในพื้นที่ 2 บริเวณนี้ เช่น ความปลอดภัย ความสะอาด ความสะดวกสบาย และความเป็นเจ้าของในบริเวณนั้น ๆ

ส่วนบริเวณที่ว่างระหว่างอาคารและถนนทางเข้าโรงเรียน เป็นพื้นที่ที่สอดคล้องกับกิจกรรมเก็บผักกับบ้าน และเป็นพื้นที่โล่งของผู้อยู่อาศัยบริเวณนั้นและนักเรียนที่มาเรียนในบริเวณทั้งสอง จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่บริเวณทั้งสองนี้ให้สอดคล้องกับพื้นที่โล่งใกล้ ๆ บ้านพักของผู้อยู่อาศัยแถบนั้น และเสริมสร้างลักษณะความเป็นสวนรอบบ้านพักอาศัยกับสนามเด็กเล่น เขาควยกัน เพื่อความเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่ดังกล่าวแล้วในบทที่ 4

ปัญหาต่าง ๆ ในความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัย เนื่องจาก เชนะชุมชน มีก่ดะสันสร้างมานานกว่า 30 ปี สภาพแวดล้อมกายภาพต่าง ๆ ใน เชนะชุมชน บอมทรุกโทรมและเสื่อมสภาพไปตามเวลาที่ผ่านไป ประกอบกับมีชุมชนแออัด (สลัม) บุกรุกพื้นที่พักอาศัยถึง 3 บริเวณ ทำให้มีความหนาแน่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น และมีผู้ใช้จากภายนอกเข้ามาเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพิ่มปัญหาความพลุกพล่านและความไม่เป็นระเบียบต่าง ๆ ใน เชนะชุมชนแห่งนี้ มีสไลในความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยใน เชนะชุมชนทั้ง 4 เขต ไม่แตกต่างกัน กล่าว คือ

1. ปัญหาสำคัญอันดับแรก คือ การขาดพื้นที่โล่งสาธารณะสำหรับเด็กเล่น บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ และสโมสรร่าง ๆ เนื่องจากอยู่อาศัยของทุกเขตอยู่ในช่วงอายุ 20 - 24 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการในการพักผ่อนทางสังคมและสันทนาการมาก และสอดคล้องกับความเป็นจริงคือผู้ที่มาใช้พื้นที่บริเวณทั้ง 4 (ตลาดเช้าที่ว่างระหว่างอาคาร ตลาดเย็นและถนนทางเข้าโรงเรียน) ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมและสันทนาการจะเป็นกลุ่มช่วงอายุต่ำกว่า 14 ปี และช่วงอายุ 15 - 29 ปี เป็นจำนวนมาก

2. ปัญหาสำคัญรองลงมา คือ ปัญหาจากสภาวะแวดล้อม ได้แก่ ความอึดอัดจากเสียงรบกวนของรถยนต์ในถนน เพชรบุรีตัดใหม่ ความแออัดและพลุกพล่าน จากจำนวนผู้อยู่อาศัยที่หนาแน่น การถูกบุกรุกจากชุมชนแออัด (สลัม) และอุปสรรคในการติดต่อกันระหว่าง เขต เนื่องจากมีอุปสรรคจากกับถนนเสมอ ๆ

3. ปัญหาสังคมที่สำคัญ เทียบเท่าปัญหาสภาวะแวดล้อมก็คือ ความไม่ปลอดภัยในการครองชีพและทรัพย์สิน เนื่องจาก เขตพักอาศัยใน เชนะชุมชน ถูกชุมชนแออัด (สลัม) บุกรุก โดยเฉพาะสลัมอยู่สูง ซึ่งบุกรุกเขตพักอาศัย เขตที่ 4 นั้น เป็นแหล่งของสมอบายมุขและมีเจ้าชู้หมากมาย

ความต้องการในการแก้ปัญหา เพื่อให้การปรับปรุง เคนะชุมชน มีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้อยู่อาศัยใน เคนะชุมชนแห่งนี้ จึงศึกษาจากความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหารองผู้อยู่อาศัยของ ปรากฏว่าผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขต มีความต้องการในการปรับปรุง เหมือนกันกล่าวคือ

1. ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขต มีความต้องการให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภายภาคที่ชำรุดทรุดโทรม ความสกปรกและการขาดพื้นที่โล่งสาธารณะสำหรับ กิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เป็นอันดับแรก ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาต่าง ๆ จากความคิดเห็นที่กล่าวมาแล้ว ความต้องการดังกล่าวคือ ปรับปรุงที่เก็บขยะ ในสะอาดและมีกลิ่นมากขึ้น ปรับปรุงการระบายน้ำภายใน เขตที่พักอาศัยให้ดีขึ้น ปรับปรุงพื้นที่เอนะชุมชนให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันน้ำท่วม ลาดยางถนนซอยต่าง ๆ สายในชุมชน สร้างสนามเด็กเล่น สนามกีฬาต่าง ๆ และสวนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจ เพิ่มขึ้นในบริเวณที่พักอาศัยใน เคนะชุมชน

2. ผู้อยู่อาศัยทั้ง 4 เขตก็มีความต้องการให้รับแก้ไขปัญหาด้าน สังคม เช่น เกี่ยวกัน กล่าวคือ ผู้อยู่อาศัยต้องการให้ปราบปรามพวกมิจฉาชีพต่าง ๆ ใน เคนะชุมชนให้หมดสิ้น ต้องการให้มีเวรยาม และป้อมยาม เพื่อคุ้มครองรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ใน เคนะชุมชน

3. ความต้องการในอันดับรองลงมาก็คือ ความต้องการด้านสาธารณูปการ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้แก่ ต้องการให้มีห้องสมุดขึ้นใน เคนะชุมชน ต้องการให้มีประเพณีไทร เลธ ต้องการให้มีศูนย์ชุมชนหรือสโมสร มีคู่มือรหัสที่สาธารณะเพิ่มให้ทั่วถึง ติดตั้งไฟฟ้าถนนให้ทั่วถึงทุกซอย สร้างสะพานลอยเชื่อม เขตที่พักอาศัยทั้ง 4 เขต เข้าด้วยกัน และปรับปรุงรั้วรอบ ๆ เคนะชุมชน ให้ถาวรและสะอาด

4. ความต้องการที่ถือว่าควรพิจารณาปรับปรุงก็คือ ความต้องการ ด้านการบริหารและรักษาชุมชนซึ่งได้แก่ การปรับปรุงการบริการทางการแพทย์

ให้ดีขึ้นสามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาชุมชนได้ การจัดให้มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน เช่น การมีกิจกรรมอบรมเยาวชนให้มีความรับผิดชอบ การจัดอบรมแม่บ้านหรือว่างงานให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในแนบแน่นยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของ Warner ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนนั้นควรสร้างจากกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งระหว่างผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนนั้น ๆ ¹

การ เลือกตำแหน่งที่ตั้งสาธารณะสถานและพื้นที่สาธารณะ จากความต้องการอันคับแค้นของผู้อยู่อาศัยใน คณะชุมชน โคกแก การจากพื้นที่โล่งสาธารณะและสาธารณะสถานต่าง ๆ เพื่อให้การปรับปรุงเกิดความเหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้อยู่อาศัย จึงศึกษาถึงการ เลือกที่ตั้งสนามเด็กเล่น สนามกีฬาต่าง ๆ สวนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจ หอสมุดประชาชน ที่ทำการไปรษณีย์โทรศัพท์ สโมสรหรือศูนย์ชุมชน ตลาดและอาคารพาณิชย์บริเวณใกล้เคียงที่ผู้อยู่อาศัยมีความเหมาะสม ปรากฏว่าผู้อยู่อาศัยในทุก เขต เลือกตำแหน่งที่ว่างในบริเวณเขตที่พักอาศัยกลุ่มของเขา คือ อยู่ในบริเวณเขตที่พักอาศัยทั้ง 4 เขต ไม่ล่าหรือเลือกในเขตที่พักอาศัยของกลุ่มอื่น ๆ (กลุ่ม พริกหวานชั้นเอก นายแพทย์ พยาบาล เป็นต้น) การสำรวจไปมาสะดวกมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่พอเหมาะ โดยเลือกจากการรับรู คือ ความคุ้นเคย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ เช่น บริเวณบึงหรือบ่อปลา ผู้อยู่อาศัยในทุกเขตมีความเห็นว่า เหมาะสมที่จะสร้างเป็น

¹ Christopher J. Smith. "Neighbourhood Effects on Mental Health" in Geography and the Urban Environment: Progress in Research and Application. Vol. 3 ed. D.T. Herbert and R.J. Johnston, (New York: John Wiley & Sons, 1980). pp. 364-409.

สนามกีฬา ส่วนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจ และสโมสรหรือศูนย์ชุมชน เนื่องจาก
 บริเวณบึงหรือบ่อปลา เป็นบริเวณที่ผู้อยู่อาศัยบริเวณบ้านใกล้เคียง
 ศึกษากว และอยู่ในตำแหน่งที่สามารถเข้าถึงโคสละทวอีกทว ส่วนตลาดและ
 อาคารพาณิชย์ผู้อยู่อาศัยเลือกตำแหน่งของบริเวณตลาดเช่า ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่
 อยู่อาศัยบริเวณ และเขารวมกิจกรรมรอบๆ เสมอนั้นเอง สำหรับที่ทำการไปรษณีย์โทร-
 เลข และห้องสมุดประชาชนเท่านั้นที่อยู่อาศัยในเขตที่ 2 และ 3 มีความคิดเห็น
 แตกต่างไปจากเขตอื่น ๆ เนื่องจากสถานที่ตั้งตลาด ผู้อยู่อาศัยในเขตที่ 2
 และ 3 จะเลือกตำแหน่งที่เขตของคนที่สามารถเข้าถึงโคสละทวที่สุด กล่าวคือ
 เขตที่ 2 จะเลือกบริเวณบึงหรือบ่อปลาให้เป็นที่ตั้งของที่ทำการไปรษณีย์โทร เลข
 ส่วนเขตอื่นมีความเห็นว่ากองกำกับการตำรวจรถไฟเขต 3 มีความเหมาะสมที่
 จะเป็นที่ทำการไปรษณีย์โทร เลข จึงสรุปได้ว่าเขตโคสละทววมจนถึง 2 ครั้ง
 และมีระยะทางเกินกว่า 400 เมตร บอมไม่สะดวกต่อการไปยังบริเวณต่าง ๆ
 ศึกษากว ดังนั้นการเชื่อมถนนที่พักอาศัยทั้ง 4 เขตย่อมมีความสำคัญเช่นกัน

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหาร ทัศนคติ การไร้พื้นที่ ความคิดเห็น
 และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคารของ คณะชุมชน
 แห่งนี้ บอมว่าใหม่มีความเข้าใจถึงความคิด การกระทำต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัย
 ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเข้าไปใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพของ คณะ
 ชุมชนแห่งนี้ ให้สอดคล้องกับความต้องการต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัย และลดความ
 นึกพลาดต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากความคิด เห็นของผู้อยู่อาศัยเพียงฝ่ายเดียว
 แนวความคิดของการร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนระหว่างผู้อยู่อาศัยและ
 สจบบนิก และการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในแง่ต่าง ๆ ศึกษากว จึง เป็นวิธีการ
 หนึ่งในกระบวนการออกแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมมนุษย์มากที่สุดนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพ

คณะชุมชนมักกะสันสร้างมานานกว่า 30 ปีแล้ว สภาพแวดล้อมกายภาพต่าง ๆ จึงอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม และมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพให้ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนแห่งนี้ ให้เป็น คณะชุมชนที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะในการปรับปรุงนี้เสนอ เพื่อให้การรถไฟแห่งประเทศไทย ใ้พิจารณา-ณาวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อม และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สำหรับคณะชุมชนมักกะสันแห่งนี้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การปรับปรุงโดยรีบด่วน เป็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการที่ผู้อยู่อาศัยต้องการให้ปรับปรุงโดยรีบด่วน และเป็นปัญหาที่ผู้อยู่อาศัยเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน การปรับปรุงดังกล่าวคือการปรับปรุงสาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของ คณะชุมชนแห่งนี้ให้ใช้ได้ดีและมีประสิทธิภาพ

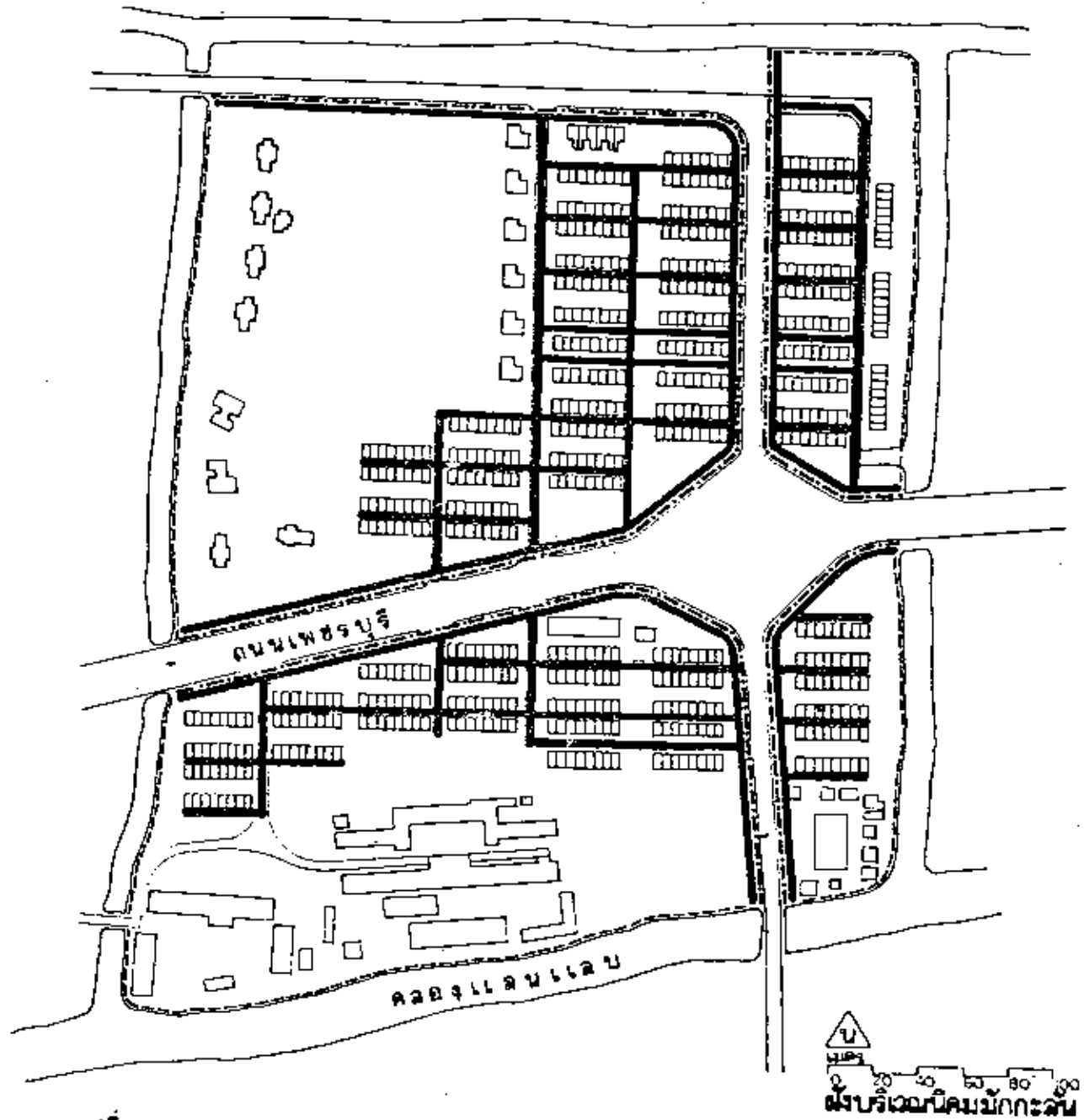
1. ปรับระดับพื้นที่ คณะชุมชนโคตรอบบรี เวชกลุ่มบ้านพักพนักงานเจ้าหน้าที่และคนงาน เฉพาะที่ถนนถนน(แนวรั้ว) ทั้งหมดให้สูงกว่าระดับทางเท้าของถนนเพชรบุรีตัดใหม่ และจัดทำเป็นลักษณะ เขื่อนดินหรือฐานของรั้ว เพื่อป้องกันน้ำในฤดูฝนที่จะทะลักล้นเข้าไปในบรี เวช คณะชุมชน

2. ปรับปรุงท่อระบายน้ำโคตรอบบรี เวชกลุ่มบ้านพักพนักงานเจ้าหน้าที่และคนงาน เพื่อในระบายน้ำได้เพียงพอและป้องกันน้ำท่วม โดยจัดให้มีบ่อพักสำหรับสูบน้ำออกจากบรี เวช คณะชุมชนสู่อุโมงค์ระบายน้ำและสร้างรางสาธารณะ

3. วางท่อและปรับปรุงท่อระบายน้ำภายในชุมชนให้ระบายน้ำได้คล่องไม่อุดตัน

4. ลวดยางหรือเทคอนกรีตถนนขอบข้าง ๆ ทั้งแนวให้ใช้การได้ สะดวก
 5. ติดตั้งไฟฟ้าถนนซอยทุก ๆ ซอย โดยจัดให้มีไฟฟ้าที่ปากซอย และสุกซอย
 6. จัดบริเวณที่ทิ้งขยะให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม มีขนาดที่ใหญ่ และมีคูชิก ขนถ่ายขยะโคสสะทวัก โดยมีขนาดบรรจุขยะโคสจากอัตราเฉลี่ย 12 ลิตร กอกร วมคร้วทอวัน¹
 7. ปรับปรุงรั้วรอบ ๆ บริเวณเคหะชุมชนให้ถาวรและแข็งแรงและปลูกต้นไม้ยืนต้นชนิดใบละเอียดตลอดแนวรั้ว เพื่อป้องกันเสียง แสง และฝุ่นละอองที่จะรบกวน เคหะชุมชน
 8. เกิดข้อประปาสำหรับป้องกันอัคคีภัย และควรมีก่อนน้ำดับเพลิง (Hydrant) ริม ๆ ถนนภายในชุมชน และถนนซอยทุก ๆ ระยะ 3 ซอย
 9. ควรมีป้อมยามรักษาความปลอดภัย แบ่งตามเขตการปกครองของถาวรรถไฟแห่งประเทศไทย คือ มีป้อมยามอย่างน้อยเขตละ 1 ป้อม โดยตั้งอยู่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นและตรวจตราความปลอดภัยต่าง ๆ โคสสะทวัก
- การปรับปรุงทางด้านการบริหารและดูแลชุมชนที่ถาวรรถไฟแห่งประเทศไทยหรือโรงงานมักกะสันควรริบคำเนินการก็คือ
1. การจัดการดูแลรักษาความสะอาด เคหะชุมชนให้ทั่วถึง และจัดอัตราพนักงานรักษาความสะอาดให้เพียงพอ รวมทั้งจัดหาที่กองขยะ หรือที่เผาขยะ

¹ปรับปรุงชุมชนแออัด, สำนักงาน. มาตรการปรับปรุงสภาพแวดล้อม
ภายในของชุมชนแออัด. (กทพ: การเคหะแห่งชาติ, 2523) หน้า 9.

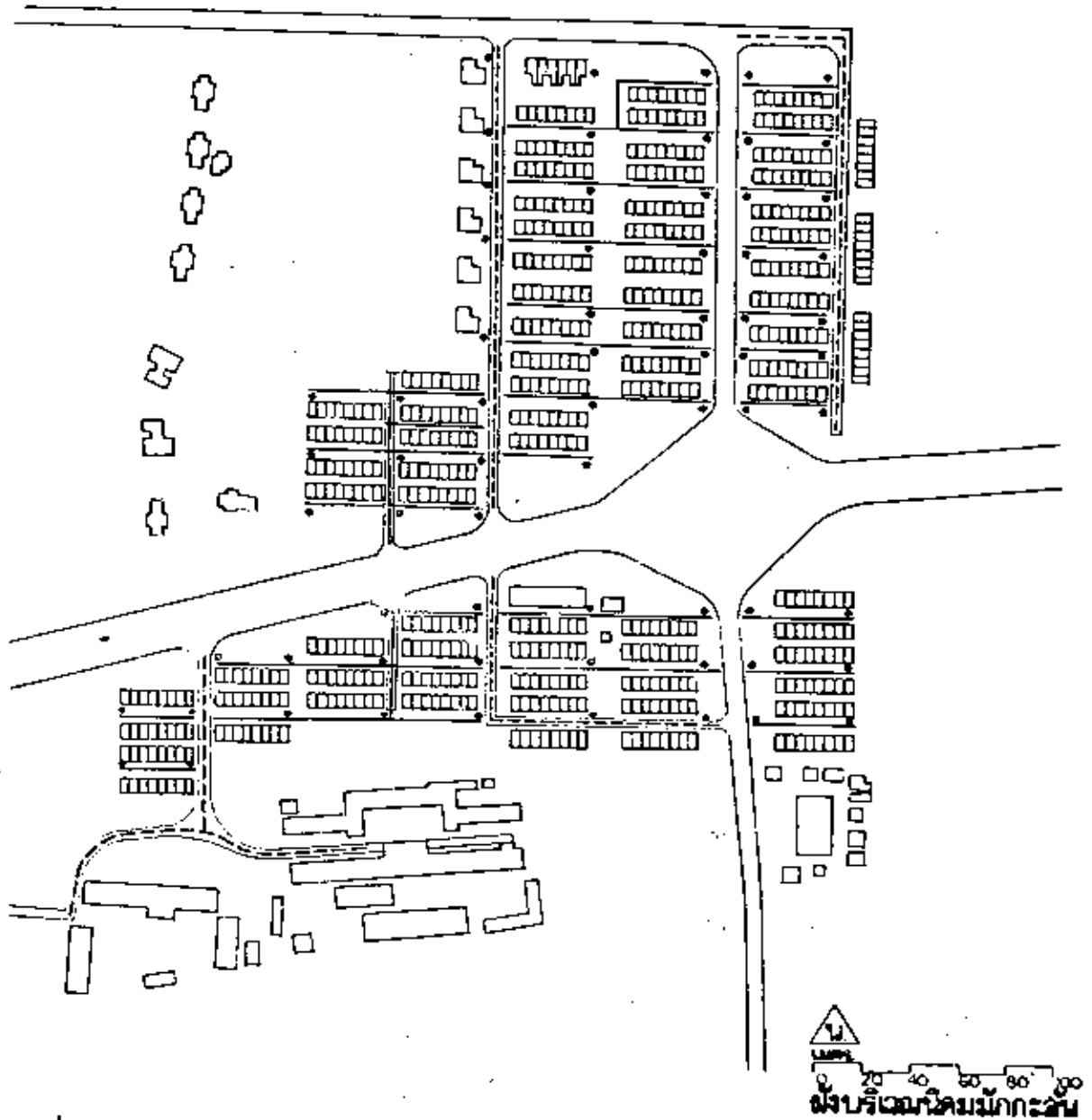

รูปที่ 23

แสดงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยริบตัว

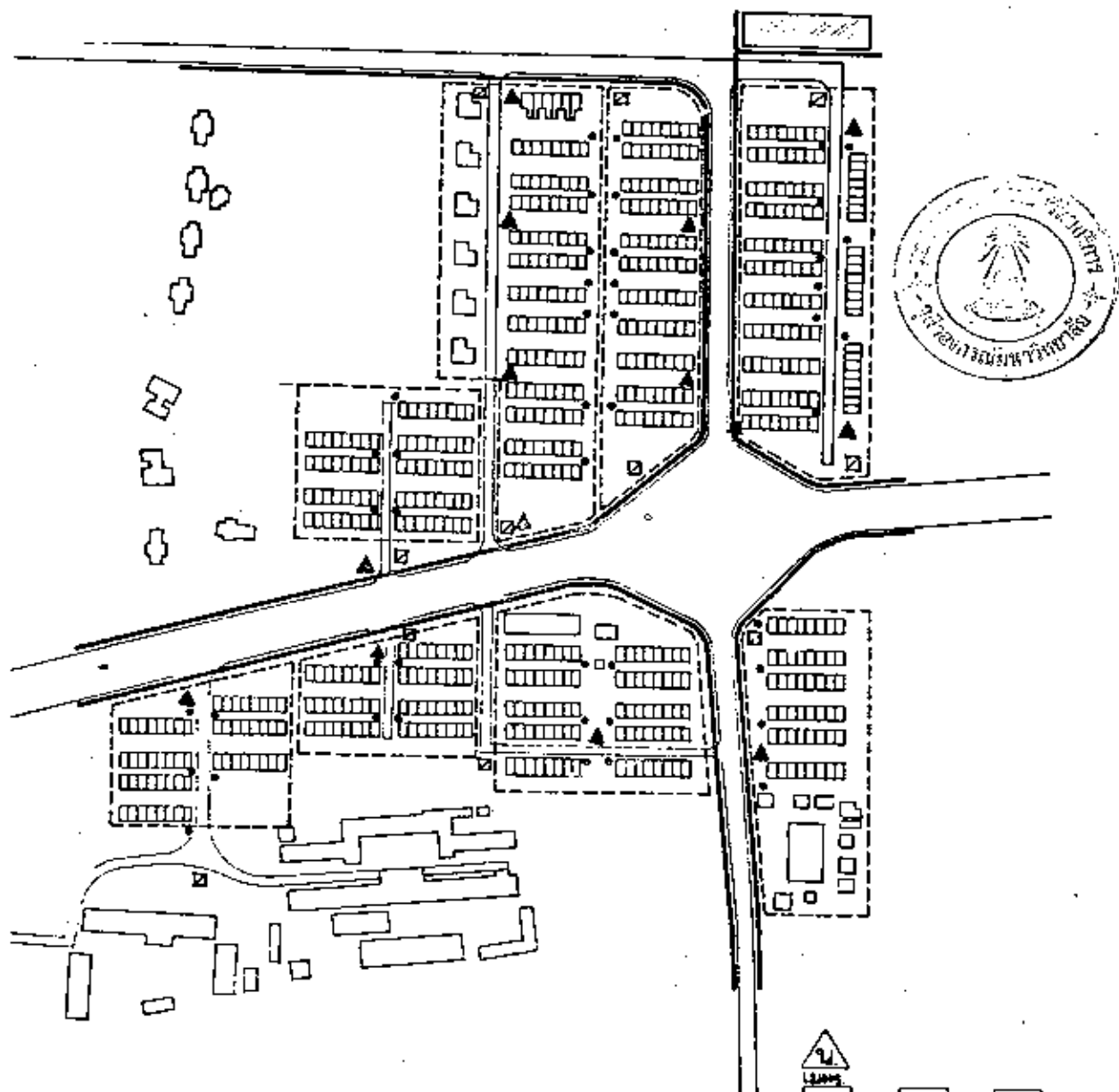
สัญลักษณ์

- แนวเขื่อนดิน หรือฐานของรั้วที่ยกสูงขึ้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมจากถนน
- - - - - แนวเขื่อนดิน ที่ยกขึ้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมจากคลองขุดต่างๆ
- แนวท่อระบายน้ำที่ปรับปรุง เพื่อให้ระบายน้ำได้สะดวก และป้องกันน้ำท่วม

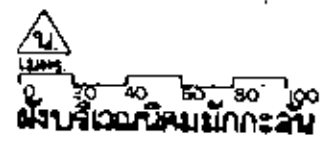
รูปที่ 24
แสดงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยจับตัว
สัญลักษณ์

- ถนนภายในชุมชนเดิมที่มีสภาพดี
- ถนนเดิมภายในชุมชนที่ปรับปรุงใหม่
- ตำแหน่งไฟฟ้าในถนนซอยที่ปรับปรุงใหม่

รูปที่ 25
 แสดงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพโดยริบด่วน
 สัญลักษณ์

- ตำแหน่งที่โทษคือ 16 ครอบครัว
- ▭ ตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับโรงเก็บขยะหรือที่เผาขยะ
- แนวรั้วที่ปลูกไม้ยืนต้นชนิดใบละเอียดเพื่อป้องกันมลภาวะ
- ▲ ตำแหน่งก๊อกรน้ำดับเพลิง
- เขตการปกครองของการรถไฟฯ
- ตำแหน่งป้อมยามสำหรับรักษาความปลอดภัยและโทรศัพท์สาธารณะ

ใหม่ โดยให้อยู่นอก เขตที่พักอาศัย หรือร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร (กทม.)
ให้เป็นผู้จัดการการขนถ่ายขยะในคณะชุมชนแห่งนี้

2. ควรจัดให้มีเวรยาม เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับคณะ
ชุมชน โดยพิจารณาเลือกกำลังคนจากผู้อยู่อาศัยในแต่ละเรือนแถวหรือเขตการ
ปกครอง เพื่อมาผลัดเปลี่ยนเวรดูแลรักษาความปลอดภัยดังกล่าว

3. ควรจัดให้มีที่แสดงความคิดเห็นหรือสอบถามความคิดเห็นต่าง ๆ
เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในคณะชุมชน เพื่อรวบรวมข่าวสารต่าง ๆ ไว้ใช้ในการ
วางแผนปรับปรุง คณะชุมชนต่อไปได้

การปรับปรุงโดยการเพิ่มเติมมาตรฐานต่าง ๆ สำหรับชุมชน การ
เพิ่มเติมบริเวณและสถานที่สาธารณะต่าง ๆ เข้าไป เพื่อให้คณะชุมชนมีที่เล่น
เป็นคณะชุมชนที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการปรับปรุงในชั้นตอนนี้ ควร
พิจารณาร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ผู้อยู่อาศัยใน
คณะชุมชนและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง เพื่อในการปรับปรุง
เป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการของผู้อยู่อาศัยมากที่สุด ในการเสนอแนะ
การปรับปรุงในชั้นนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยและความ
เป็นไปได้ของสภาพความเป็นจริงทางกายภาพมา เป็นข้อพิจารณาเท่านั้น ความ
เป็นไปได้ในด้านอื่น ๆ ยังไม่ได้นำมาพิจารณาในชั้นก่อนเสนอแนะในครั้งนี้

1. คณะบริหารหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ขอขการรถไฟแห่งประเทศไทย
ไทย ควรพิจารณาวางแผนร่วมมือกันกับกรุงเทพมหานคร (กทม.) และการคณะ
แห่งชาติ (กคช.) ในการพิจารณารื้อย้ายชุมชนแออัด (สลัม) ห้าง 3 บริเวณที่-
- มุกรุก เขตพักอาศัยในคณะชุมชนแห่งนี้ เพื่อเพิ่มพื้นที่โล่งต่าง ๆ ให้กับคณะชุมชน
แห่งนี้

2. ปรับปรุงพื้นที่รียาบสลัมทั้ง 3 บริเวณ เป็นบริเวณสวนพักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬาต่าง ๆ และสนามเด็กเล่น สำหรับผู้อยู่อาศัยใน เขตที่ 3 และ 4 จะสามารถเฉลี่ยความหนาแน่นรวมจาก 136.51 คนต่อไร่ใน เขตที่ 3 ให้ลดลงเหลือ 52.64 คนต่อไร่ และ 144.49 คนต่อไร่ใน เขตที่ 4 ให้ลดลงเหลือ 53.60 คนต่อไร่ ซึ่งนับว่าเป็นความหนาแน่นรวมเฉลี่ยที่ต่ำกว่าที่สำนักผังเมืองกำหนดการสำรวจ¹ และใกล้เคียงความหนาแน่นรวมเฉลี่ยที่การเคหะแห่งชาติกำหนดสำหรับเขตที่หลักอาศัยหนาแน่นในเมือง² โดยมีพื้นที่โล่งเพิ่มขึ้นอีก 6.61 ไร่ ในทั้ง 2 เขต

3. ปรับปรุงพื้นที่ว่างที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใน เขตที่ 1 และ 2 ซึ่งได้แก่พื้นที่ว่างระหว่างอาคารที่ขรุขระทรุดโทรม และบริเวณบึงหรือบ่อปลา โดยการปรับแต่งพื้นที่และถมบึงหรือบ่อปลาบางบริเวณ ซึ่งสามารถได้พื้นที่ว่างเพิ่มขึ้นถึง 11.97 ไร่ เพื่อสร้างสนามกีฬา สวนพักผ่อนหย่อนใจ ศูนย์ชุมชนและสโมสร และห้องสมุดประชาชน สำหรับผู้อยู่อาศัยทุก ๆ เขต และผู้อยู่อาศัยใน เขตที่ 1 และ 2 การมีพื้นที่โล่งเพิ่มขึ้นใน เขตที่ 1 และ 2 นี้ สามารถทำให้ เขตที่ 1 มีความหนาแน่นรวมเฉลี่ยจาก 101.84 คนต่อไร่ ลดลงเหลือ 63.10 คนต่อไร่

¹ความหนาแน่นของ เขตที่หลักอาศัยใน เขต เมืองที่สำนักผังเมืองกำหนด สำหรับเขตที่หลักอาศัยหนาแน่นสูง เฉลี่ยแล้วความหนาแน่นรวมจะเป็น 125 คนต่อไร่ หรือศึกษาจาก สำนักผังเมือง. รายงานการปรับปรุงผังนครหลวง ครั้งที่ 1: ฉบับสมบูรณ์. (กทม: สำนักผังเมือง, 2525) หน้า 39.

²ความหนาแน่นรวมที่เหมาะสมสำหรับเคหะชุมชนในเขตเมือง ควรจะมีความหนาแน่นรวมเฉลี่ย 30 คนต่อไร่ หรือศึกษารายละเอียดได้จาก การเคหะแห่งชาติ: มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ. (กทม: การเคหะแห่งชาติ, 2519) หน้า 1-4.

ในเขตที่ 2 มีความหนาแน่นรวมเฉลี่ยจาก 114.90 คนต่อไร่ ลดลงเหลือ 83.20 คนต่อไร่

ตารางที่ 21 : เปรียบเทียบความหนาแน่นใน เขตที่กาศัยทั้ง 4
ก่อนและหลังปรับปรุง

เขตที่กาศัย	จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่น ก่อนปรับปรุง (คน/ไร่)	ความหนาแน่น หลังปรับปรุง (คน/ไร่)
1	1,602	101.84	63.10
2	691	114.90	83.20
3	329	136.51	52.64
4	1,195	144.49	53.60
รวม	3,817	117.73*	63.12**

หมายเหตุ : * ความหนาแน่นรวมเฉลี่ยทั้ง เชนะชุมชนก่อนการปรับปรุง
** ความหนาแน่นรวมเฉลี่ยทั้ง เชนะชุมชนหลังการปรับปรุง

4. ตัดถนนเชื่อมบริเวณสนามกีฬา และสวนสาธารณะดังกล่าวในเขตที่ 1 เพื่อให้การเข้าถึงจากทุก ๆ เขตมีความสะดวก โดยพิจารณาตัดถนนเพิ่มให้อยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงสวนลอยเดิม เพื่อย่นระยะทางเดินที่ก่อกอระหว่างเขตให้สั้นลง และทำทางมาลาบข้ามเพิ่มเติมระหว่างเขตที่ 1 กับเขตที่ 2 และเขตที่ 3 กับเขตที่ 4 เพื่อเป็นทางข้ามที่สะดวกและเหมาะสมต่อการติดต่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน

5. พิจารณาเพิ่มพื้นที่สำหรับบริ เวณตลาด เขาและตลาด เป็นโคกถือหลักจากความเหมาะสมขั้นพื้นฐานที่เป็นอยู่เดิมของตลาดเป็น คือ ลักษณะที่ใบจากคอกของพื้นที่ตามแนวยาวของถนนมาใช้ในการปรับปรุง และพยายามเสริมสร้างความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้สอยพื้นที่ เช่น ความปลอดภัยทั้งทางกายและทางสังคม ซึ่งโคกเก มีบริ เวณที่แน่นอน ไม่ถูกรบกวนครมกวนขณะ เกิดกิจกรรมสภาพตลาดไม่ล้นและแฉะ มีไฟฟ้าแสงสว่างที่พอเหมาะในยามกลางคืน สามารถมองเห็นโคกจากบริเวณต่าง ๆ เสริมสร้างความสะอาด ความเป็นระเบียบให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความงดงามให้กับกิจกรรมดังกล่าว เสริมสร้างความสะดวกให้มากยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่มาใช้ทั้งทางกายและทางจิตใจ เช่น ระยะทางการเข้าถึงไม่ไกลมากอยู่ใกล้บริ เวณที่พักอาศัย บริ เวณที่แห่งนี้มีสิ่งต่าง ๆ ที่น่าสนใจที่จะซื้อหรือดูสิ่งต่าง ๆ และสามารถพบปะเพื่อน ๆ ได้ เหล่านี้เป็นคนเสริมสร้างความสบายกายและสบายใจ เช่น ในบริ เวณที่ที่นั่งพักผ่อน พักเหนื่อย มีร่มเงา หรือสามารถหลบฝนได้ในบางขณะ หรือมาบริ เวณนี้เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความสบายต่าง ๆ ที่ควร เสริมสร้างขึ้นและที่สำคัญ คือ พยายามเสริมสร้างความรู้สึกว่าเป็นลักษณะ เฉพาะที่อยู่นอกอาศัยใน เคหะชุมชนแห่งนี้ควรภูมิใจ เพื่อแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของและจะโคกช่วย เหลือกัน เสริมสร้างความงดงามให้กับพื้นที่บริ เวณดังกล่าว

เนื่องจากสภาพกิจกรรม ตลาด เขาและตลาด เป็น เคย เป็นบริ เวณที่เป็นศูนย์กลางทางสังคมของชุมชนแห่งนี้ บริ เวณที่ประกอบกิจกรรม เกิดจึงมีความหมายมากคอยู่อาศัย เพราะผู้อยู่อาศัยได้มีบริ เวณตลาด เขาและตลาดเป็นว่าเป็นลักษณะตลาดสดและตลาดอาหารสำเร็จรูป ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมและศูนย์กลางของชุมชน จึงควรให้มีพื้นที่ติดต่อกับบริ เวณสันทนาการ และศูนย์ชุมชนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางของชุมชนให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เพราะความเป็นศูนย์กลาง (Focal Point) จะก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมมูล ผู้อยู่อาศัยหรือผู้ใช้สามารถมาใช้พื้นที่โคกที่ไม่มีชักรากคอกทางกิจ-

- กรรม โดยที่บริเวณนี้สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านกายภาพ ด้านสังคม และด้านจิตวิทยาได้พร้อมมูลนั่นเอง¹ ดังนั้นพื้นที่บริเวณลาดทั้ง 2 จะสามารถขยายเข้าไปในบริเวณกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บริเวณสหนาการต่าง ๆ โดยใช้พื้นที่ถนนที่ตัดใหม่ที่เชื่อมต่อกิจกรรมดังกล่าวแล้วในข้อที่ 4 โดยไม่มีขอบเขตจำกัดทางด้านพื้นที่

6. อาคารสโมสร ห้องสมุดและศูนย์ชุมชนต่าง ๆ ก็จัดสร้างในตำแหน่งที่ใกล้บริเวณสนามกีฬา และสวนสาธารณะในเขตที่ 1 เพื่อเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดเตรียมพื้นที่ไว้สำหรับอาคารสโมสร ห้องสมุดและศูนย์ชุมชน ประมาณ 1.5 ไร่² อาคารไปรษณีย์โทรเลขควรตั้งอยู่ ณ อาคารกองกำกับการตำรวจรถไฟเขต 3 เพราะมีความเหมาะสมต่ออยู่อาศัยในทุกเขตแล้วยังเหมาะสมกับบุคคลภายนอกโดยมีความเป็นไปไคที่จะไคของการไปรษณีย์โทรเลข เขากำเนินกิจการ ส่วนกองกำกับการตำรวจรถไฟเขต 3 ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและป้องกันอัคคีภัยควรย้ายตำแหน่งไปอยู่ในเขตที่ 2 หรืออาศัยเขตที่ 2 เพราะมีความเหมาะสมในทำเลที่ตั้งมากกว่าในที่ซึ่งปัจจุบันมาก และมีความคล่องตัวในการดับเพลิงมากกว่าด้วย สำหรับสวน

¹Robert B. Bechtel. Enclosing Behavior. (Pennsylvania: Dowden, Hutchinson and Ross, Inc., 1977), PP.143-153.

²จากมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ ได้กำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ สำหรับเคหะชุมชนขนาดหมู่บ้านขนาด 400 ครอบครัว จะมีพื้นที่สำหรับอาคารศูนย์ชุมชน ซึ่งใช้จัดกิจกรรมทางสังคมทุกประเภทโดยกำหนดใหม่พื้นที่ 2 ตารางเมตรต่อครอบครัว สำหรับตัวอาคารและต้องมีพื้นที่โล่งอีก 1 เท่าของพื้นที่อาคารหรือศึกษารายละเอียดจาก การเคหะแห่งชาติ. มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ. (กทม: การเคหะแห่งชาติ 2519) หน้า 1-4.

สาขารณะที่ เหมาะสมกับ เคนะชุมชนแห่งนี้ควรมีพื้นที่ 3.8 ไร่ สนามกีฬาต่าง ๆ ควรมีสถานที่ฟุตบอล 2 สนาม บาสเกตบอล 2 สนาม แบดมินตัน 5 สนาม¹ ของ การพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9.6 ไร่ ปรากฏว่าพื้นที่ว่างหลังจากก่อสร้าง สัม และถมบริเวณบึงหรือบ่อปลาแล้วยังมีพื้นที่ว่างมาก เพียงพอสำหรับองค์ประกอบ ทาง ๆ ดังกล่าว กล่าวคือมีพื้นที่รวมเพิ่มขึ้นถึง 4 เขตถึง 20.52 ไร่ ส่วน พื้นที่ที่โครงการองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวเพียง 15.10 ไร่ เท่านั้น

ตารางที่ 22 : เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ในเขตพักอาศัยทั้ง 4 ก่อนและหลัง ปรับปรุง

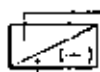
เขตที่พักอาศัย	พื้นที่ของแต่ละเขต ไร่ (%)	พื้นที่พักอาศัย ก่อนปรับปรุง ไร่ (%)	พื้นที่พักอาศัย หลังปรับปรุง ไร่ (%)
1	25.40(40.81)	15.73(25.27)	25.40(40.81)
2	8.31(13.35)	6.01(9.66)	8.31(13.35)
3	6.25(10.04)	2.41(3.88)	6.25(10.04)
4	22.28(35.80)	8.27(13.29)	12.98(20.86)
รวม	62.24(100.00)	32.42(52.10)	52.94(85.06)

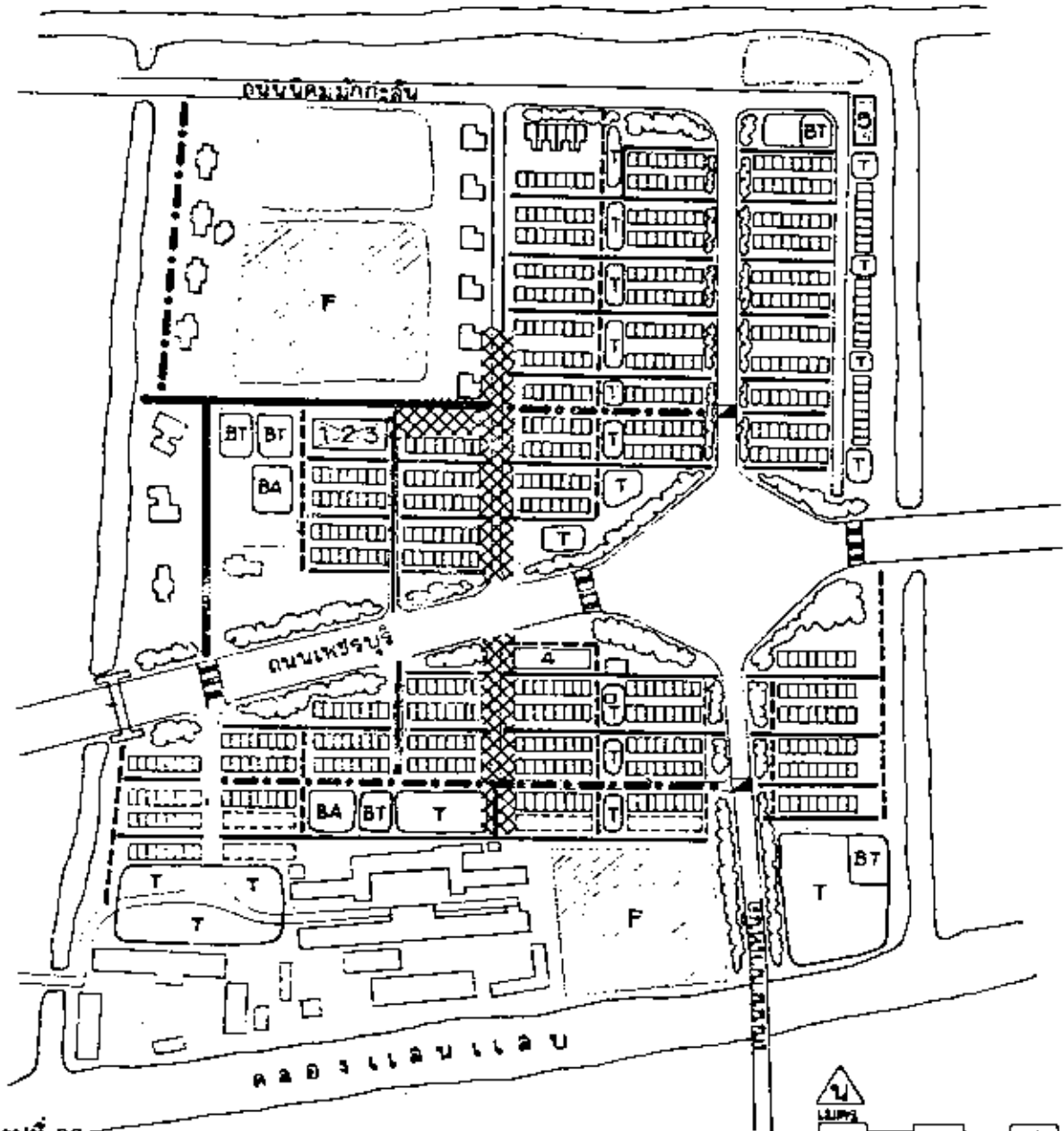
ในด้านกำรบริหารและดูแลชุมชนนั้น การรถไฟแห่งประเทศไทย หรือ ผู้บริหารโรงงานมักกะสัน ควรจัดให้มีการอบรมหรือเสริมสร้างกิจกรรม ต่าง ๆ ขึ้นในเคนะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และสร้างความรู้สึกเป็น

¹ การ เคนะแห่งชาติ, มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการ- เคนะแห่งชาติ. (กทพ: การ เคนะแห่งชาติ, 2519) หน้า 5-8.

ตารางที่ 23 : เปรียบเทียบองค์ประกอบตัว ๆ ในเขตศึกษาห้วย 4 ก่อนและหลังการปรับปรุง

เขตศึกษาห้วย	องค์ประกอบตัว ๆ																
	บ้านแก้ว	บ้านเคียน	อ้อม	โรงเรียน	กองช่างที่กอง ตำรวจรถไฟ เขต 3	ร้านอาหาร	ร้านทาล็อก	ตลาดกอก	ฝั่งลอยจوار	สโมสร ชุมชน	โรงเรียน โทร. เลอ	ห้องสมุด	สวนสาธารณะ	สนาม - ฟุตบอล	สนามบาส- เกตบอล	สนามแบด- มินตัน	สนามเด็กเล่น
1	33 (53)	6 (6)	-	-	-	-	22 (22)	-	26 (26)	- (1)	-	(1)	(1)	(1)	(1)	(2)	(8)
2	14 (14)	-	-	-	(3)	-	6 (6)	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(4)
3	6 (6)	-	1 (-)	-	-	-	5 (5)	1 (-)	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)
4	24 (24)	-	2 (-)	2	1 (-)	1 (1)	2 (2)	-	31 (31)	-	(1)	-	-	(1)	(1)	(1)	(7)
ทั้งหมด	77 (77)	6 (6)	3 (-)	2 (2)	1 (1)	1 (1)	55 (55)	1 (-)	57 (57)	- (1)	- (1)	- (1)	- (1)	- (2)	- (2)	- (5)	- (20)

หมายเหตุ : จำนวนองค์ประกอบก่อนการปรับปรุง
จำนวนองค์ประกอบหลังการปรับปรุง

รูปที่ 26
แสดงผังบริเวณเคหะชุมชนภายใต้การปรับปรุง
สัญญาณจราจร

- ถนนตัดใหม่กว้าง 18 เมตร
- - - - ถนนเดิมปรับปรุงให้กว้าง
- ขวางชั้น
- ถนนเดิมลาดทางใหม่
- - - - ทางเท้า
- ||||| ทางน้ำสายเดิม
- ▣ ทางน้ำสายใหม่
- บริเวณกองเก็บขยะ

- ▭ ลานจอดรถ
- ▤ อาคารเรือนแถวในอาคาร
- ▣ บริเวณตลาดเช้า, เย็น
- ~ แนวไม้ใหญ่ยืนต้น
- BT ลานขมแบบมินตี
- BA ลานขมบาลเก็ดบอล
- F ลานขมฟุตบอล
- T ลานขมเด็กเล่น

- 1 ลานขมชุมชน
- 2 ลานขม
- 3 ห้องสมุด
- 4 ไปรษณีย์โทรเลข
- 5 กองกำกับการตำรวจรถไฟ
-ชุด 3
- ||||| เรือนแถวปัจจุบัน

เจ้าของในสถานที่ต่าง ๆ โดยใช้อาคารสโมสรหรือศูนย์ชุมชน เป็นศูนย์รวม

1. จัดให้มีโครงการอบรมและปิดชน เยาวชนในรัฐจัดการ เล่นกีฬาต่าง ๆ โดยมีการสาธิตและ เสริมสร้างกิจกรรม เกี่ยวกับกีฬาให้เกิดขึ้น
2. จัดโครงการอบรม เรื่องสุขอนามัยครอบครัวที่ดีให้กับผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนแห่งนี้
3. จัดโครงการอบรมแม่บ้านและผู้อาวุโสในรัฐจัดใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจัดการอบรมเสริมอาชีพต่าง ๆ ในกัมมัชฌาณและผู้อาวุโส

แนวความคิดในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพและการพัฒนาสังคม โค้ชพัฒนาจากแนวความคิดและความต้องการต่าง ๆ จากพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยในกลุ่มพนักงานชั้นจึกวาและคนงาน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่มีจำนวนมากที่สุดใน เคหะชุมชน ขอเสนอแนะนี้ เป็น เพียงแนวความคิดขั้นต้น ในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมของกิจกรรม ความต้องการของผู้อยู่อาศัย เท่านั้น รายละเอียดของค้ประกอบต่าง ๆ ขบประมาณต่าง ๆ ในการปรับปรุง วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปรับปรุง เป็นรายละเอียดที่สามารถแยกทำการศึกษาคือไปก็ได้ ขอเสนอแนะในครั้งนี้จึง เป็นแนวความคิดในการปรับปรุงที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยในกลุ่ม พนักงานชั้นจึกวาและคนงานแต่ เพียงด้านเดียว จากผลของการศึกษาเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้เป็น การเสนอแนะให้เห็นถึงความสำคัญในการนำเอาพฤติกรรมมนุษย์ มาพิจารณาใช้ในกระบวนการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพนั้นเอง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ในการศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอก

อาคารของ คณะชุมชนมักกะสันในครั้งนั้น เป็นการศึกษาดังผลกระทบของสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีต่อการบวนการทางพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ และการกระทำในสภาพแวดล้อม สำหรับการศึกษานี้เป็นเพียงการศึกษาในขั้นต้น ซึ่งมีข้อจำกัดในการศึกษาต่าง ๆ ไว้มาก บอมนำโดยผลลัพธ์ที่ได้ อาจจะยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร และมีข้อโต้แย้งต่าง ๆ ได้ จากสาเหตุดังนี้

1. ในการศึกษานี้ เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่มีขนาดประชากรมากที่สุด คือ กลุ่มพนักงานรับจ้างและคนงานเท่านั้น ซึ่งถือเป็นเพียงตัวแทนเฉพาะผู้อยู่อาศัยเพียงกลุ่มเดียวที่มีจำนวนมากเท่านั้น ยังไม่เป็นตัวแทนทั้งหมดของ คณะชุมชนแห่งนี้ จึงทำให้แนวความคิดต่าง ๆ ที่นำมาเสนอแนะในการปรับปรุง เป็นความเหมาะสมของผู้อยู่อาศัยแต่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น

2. ในเรื่องตัวแปรทางสังคมของผู้อยู่อาศัย ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่ได้นำมาใช้เปรียบเทียบในการศึกษานี้ ซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้อาจมีผลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมใหม่มีความแตกต่างกันไปได้

3. ในเรื่องตัวแปรทางพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่นอกเหนือไปจากเขตที่พักอาศัยที่ต่างกัน เนื่องจากการถดถอยแบบแยก เช่น ระยะเวลาที่ผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชน ตำแหน่งที่พักที่อยู่ใกล้ถนน และใกล้ถนนในดู ตำแหน่งที่พักที่อยู่ใกล้บริเวณกิจกรรมหลักต่าง ๆ ตัวแปรทางพฤติกรรมเหล่านี้บอมนำมาศึกษาในสภาพแวดล้อมเช่นกัน และอาจมีผลให้มีความแตกต่างทางพฤติกรรมต่าง ๆ ออกไปได้เช่นกัน

4. ในเรื่องตัวแปรทางสภาพแวดล้อมกายภาพ ที่นอกเหนือจากขนาดพื้นที่พักอาศัย และองค์ประกอบชุมชนต่าง ๆ เช่น องค์ประกอบอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ภายนอกอาคาร และคุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ภายนอก เช่น สี ผิวสัมผัส รูปทรง เบื้องต้น บอมนำมาศึกษาในสภาพแวดล้อมเช่นกัน

โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายนอกอาคารต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสอดคล้อง และไม่สอดคล้องของการใช้พื้นที่ต่าง ๆ ดังกล่าวมาบ่งชี้ในตัวเอง

5. ในเรื่องการรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้พื้นที่ ซึ่งใช้วิธีการสำรวจและสังเกตการณ์ในระยะวันหยุดสัปดาห์เพียง 2 วันนั้น บังคับว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลที่สั้นเกินไป ข้อมูลทางพฤติกรรมจึงอาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวนี้ควรรวบรวมในช่วงระยะเวลาที่นานพอสมควร เช่น สัปดาห์ เดือน ฤดูกาล หรือปี ข้อมูลทางพฤติกรรมที่ได้จึง เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

6. การรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้พื้นที่ นอกเหนือจากการศึกษาระบบกิจกรรม ควรทำการศึกษาถึงอาณาบริเวณของกิจกรรมและขั้นตอนของการเกิดกิจกรรม การศึกษาถึงสิ่งเหล่านี้จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการทางพฤติกรรมที่แท้จริง และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ได้อย่างละเอียดนั่นเอง

7. ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ภายนอกอาคาร ที่ทำการเปรียบเทียบในการศึกษานี้เป็นการเปรียบเทียบในเชิงปริมาณของจำนวนผู้ใช้ในแต่ละกิจกรรมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการวิเคราะห์เพียงประมาณเท่านั้น ควรพิจารณาหาวิธีการเปรียบเทียบที่ละเอียดและได้ผลมากกว่านี้ เพื่อผลที่ถูกต้องและแน่นอน

อย่างไรก็ตามขั้นตอนและวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร ก็เป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้ประเมินผลหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพต่าง ๆ ได้ โดยยึดหลักความสอดคล้องของพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมกายภาพ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้นี้ยังมีข้อ

จำกัดอยู่บ้าง ดังนั้นในการศึกษาในชั้นต่อไปที่ต่อเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี
จึงควรศึกษา

1. ควรศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้อยู่อาศัยในกลุ่มข้าราชการชั้น
เอก ชั้นโท ชั้นตรี นายแพทย์และพยาบาล ว่ากลุ่มผู้อยู่อาศัยเหล่านี้มีกระ-
บวนการทางพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม เป็นเช่นไร เกิดขึ้น ณ บริเวณไหน มี
ความแตกต่างจากกลุ่มข้าราชการจัตวาและคนงานหรือไม่
2. ควรศึกษาถึงความแตกต่างลักษณะทางสังคมของผู้อยู่อาศัยทุก ๆ
กลุ่ม ใน คณะชุมชนแห่งนี้ว่าจะมีผลต่อกระบวนการทางพฤติกรรมที่มีต่อสภาพแวดล้อม
กายภาพของ คณะชุมชนแห่งนี้ได้อย่างไร
3. เนื่องจาก คณะชุมชนประเภทสวัสดิการที่เหมือนกันกับ คณะชุมชน
แห่งนี้ กล่าวคือมีกลุ่มสังคมไม่ต่างกันมาก ฐานะทาง เศรษฐกิจไม่ต่างกันมากนัก
ในเขตกรุงเทพมหานคร ยังมีอีกหลายแห่ง เช่น บ้านพักคนงานโรงงานยาสูบ วุฒา
จึงสมควรที่จะทำการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม
กายภาพภายนอกอาคาร ว่าแตกต่างจาก คณะชุมชนมีลักษณะอื่นอย่างไร
4. ควรศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมกายภาพนอก
อาคารของ คณะชุมชนประเภทที่แตกต่างกัน เช่น เปรียบเทียบคณะสวัสดิการ กับ
คณะชุมชนจิตสรวรของ เอกชน หรือรัฐบาล เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการทางพฤติกรรม
ว่าจะแตกต่างกันไป เพราะเหตุใด
5. นอกเหนือจาก คณะชุมชนแล้ว ชั้นตอนและวิธีการของการศึกษา
น่าจะนำไปใช้กับการศึกษาถึงพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร
ที่เอื้ออำนวยให้เกิดกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มคนได้ เช่น ศึกษาพฤติกรรมของ
เด็กกลุ่มต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น ศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้ที่มีสถานภาพ
ทางสังคมแตกต่างกันที่มาใช้พื้นที่ต่าง ๆ ในสวนสาธารณะ หรือแม้แต่ในสภาพแวดล้อม
กายภาพภายในอาคารที่เอื้ออำนวยให้เกิดกิจกรรมทางสังคมก็สามารถนำชั้นตอน

และวิธีการศึกษาไปศึกษาได้ เช่น ห้องสมุด โรงพักคอย ฐานอาสาสมัคร หรือใน
พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

จากการศึกษาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอก
อาคารของ เคนะซุมซเม็งกะสัน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผลกระทบต่าง ๆ
ของสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมมนุษย์ และข้อมูลทางด้านพฤติกรรมที่สามารถนำ
ไปใช้ออกแบบหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมกายภาพ ให้ความสอดคล้องกับความ
ต้องการของผู้อยู่อาศัยในเคนะซุมซเม็งกะสันนี้ วิธีการและขั้นตอนของการศึกษายังสามารถ
นำไปใช้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ กันได้อีกด้วย.